=COMPLICITATEA=
= *FORMĂ A PARTICIPAŢIEI PENALE*=

AUTOR

DRD. VASILE-SORIN CURPĂN

EDITATĂ DE AUTOR
DRD. VASILE - SORIN CURPĂN

EDIŢIA I
BACĂU - IAŞI
-2000 -

PLANUL LUCRĂRII

COMPLICITATEA - FORMA A PARTICIPAŢIEI PENALE

CAPITOLUL I. CONSIDERAŢIUNI GENERALE.....pg. 5

<u>Secţiunea 1.</u> Pluralitatea de infractori. Noţiuni pg.6
Formele pluralităţii de făptuitori.
Caracterizări şi consecinţe.
<u>Secţiunea 2.</u> Structura pluralităţii de infractori ...pg. 11
Noţiuni. Aspectul obiectiv. Aspectul subiectiv.
Calificarea de ansamblu şi specială.
<u>Secţiunca 3.</u> Participanţii. Noţiuni.....pg. 17
Participaţia penală. Formele participaţiei penale
Condiţiile participaţiei penale
Sensuri şi feluri de participare

CAPITOLUL II. NOŢIUNEA ŞI CONDIŢIILE GENERALE ALE COMPLICITĂŢII.....pg.21

CAPITOLUL III. FELURILE COMPLICITĂŢII..... .....pg.31
Secţiunea 1- COMPLICITATE MATERIALĂ (FIZICĂ)
Secţiunea 2-COMPLICITATE MORALĂ (IMATERIALĂ)

CAPITOLUL IV. POZIŢIA COMPLICELUI ÎN CONTEXTUL CELORLALTE FORME DE PARTICIPAŢIE PENALĂ pg.44

Secţiunea 1 - Pedeapsa pentru participanţie ... pg.46
Sccţinnca 2 - Complicitatea în cazul participaţiei improprii art. 31 **C. Pen .....** pg.52
Secţiunea 3 - Regimul participaţiei improprii..... pg.54

CAPITOLUL V.
Câteva consideraţii criminologice (cauze şi condiţii carc determină şi favorizează criminalitatea) asupra gradului pe care complicele îl are în executarea faptelor infracţionale: ..... pg. 59
- **Cauze andogene**
- **cauze exogene**

Necesitatea cunoaşterii mediilor infracţionale din care se recrutează infractorii, inclusiv complicii.

Importanţa măsurilor de prevenire.

CAPITOLUL I
CONSIDERAȚII GENERALE

Infracţiunea fiind o faptă antisocială si nepermisă, de regulă, se săvârşeşte pe ascuns si prin acest motiv, de o singură persoană. Antrenarea si participarea mai multor persoane la comiterea unei infracţiuni, comportă riscul descoperirii mai uşoare.

Nu este puţin adevărat că sunt suficiente cazuri când la săvârşirea unei infracţiuni iau parte şi conlucrează mai multe persoane, mai exact cazul pluralităţii de infractori. Explicaţia cooperării mai multor persoane la săvârşirea unei infracţiuni constă, între altele, în aceea că se creează posibilitatea pentru o executare mai sigură şi cu mai mulţi sorţi de reuşită. Săvârşirea unei infracţiuni de două sau trei persoane asigură înlăturarea mai uşor a piedicilor, inclusiv a victimei şi persoanelor care s-ar opune infractorilor.

<u>Secţiunea 1.</u> Pluralitatea de infractori. Noţiuni.Formele pluralităţii de făptuitori. Caracterizări şi consecinţe.

Codţil Penal foloseşte ca bază în reglementarea participaţiei, noţiunea de „faptă prevăzută de legea penală” ceea ce permite ca fapta săvârşită de participanţi să fie calificată în raport eu felul vinovăţiei a fiecărui participant.

Datorită fundamentării participaţiei pe calitatea noţiunii de „fapta prevăzută de legea penală”, o persoană iresponsabilă care a luat parte la săvârşirea faptei este participantă, dar nu este infractor.

Orice activitate umană poate fi efectuată fie prin efortul unei singure persoane, fie prin eforturile conjugate ale mai multor persoane în acest din urmă caz, există o pluralitate de făptuitori.

Noţiunea de "pluralitate" în expresiuni tehnice, implică totdeauna o corelare între anumite entităţi multiple şi o anumită entitate singulară, aceasta din urmă constituind elementul de joncţiune, de asociere a continuităţilor multiple şi deci factorul comun al pluralităţii respective.

In cazul pluralităţii de factori entitatea singulară constă în fapta săvârşită, adică mai mulţi făptuitori au săvârşii laolaltă (împreună) o singura faptă. Nu există pluralitate de făptuitori în sens tehnic, atunci când mai multe persoane au săvârşit fiecare în parte o altă faptă chiar dacă între acele fapte ar exista o oarecare conexitate. Accsu precizări generale sunt deopotrivă valabile şi in cazul special al pluralităţii de infractori, pluralitate care există ori de câte ori la săvârşirea tine: infracţiuni şi-au dat contribuţia mai mulţi infractori

Nu există pluralitate de infractori, atunci când mai multe persoane au săvârşii, fiecare în parte, infracţiuni distincte.

Legătura organică a diferitelor contribuţii la săvârşirea faptei unice esle reuşita acestor persoane de a realiza împreună o anumită faptă. Deci, voinţa este comună, indiferent de modul de determinare psihic al voinţei fiecăruia.

Formele pluralităţii de făptuitori

-pluralitatea naturală, există atunci când fapta săvârşită prin natura sa nu poate fi realizată decât de două sau mai multe persoane (exemplu: infracţiunea de adulter, bigamie, incest, inversiune sexuală). Toate aceste cazuri constituie infracţiuni cu pluralitate de subiecţi activi;

-pluralitatea constituită, este atunci când

legea penală, incriminează simpla faptă de a alcătui o grupare de persoane în vederea unor scopuri ilicite (exemplu: complotul) care presupune acordul care a intervenit între aceste persoane.

Pentru ca o infracţiune cu pluralitate constituită să ia fiinţă, se cere să existe: - o grupare de persoane, o specială organizare a acestora şi un program infracţional, ce urmează să fie realizat de membrii acestei grupări.

O altă formă de pluralitate, este cea ocazională, care are loc atunci când lapla prevăzută de legea penală, a fost săvârşită prin cooperarea mai multor persoane, deşi putea fi săvârşită şi de o singură persoană.

Această cooperare este determinată, de cele mai multe ori, de felul în care a fost concepută şi pregătită săvârşirea faptei.

Pluralităţii ocazionale i se dă denumirea specială de participaţie, pe consideraţia că în această formă de pluralitate făptuitorii contribuie fiecare cu o anumită parte la realizarea faptei săvârşite, în timp ce la celelalte forme de pluralitate, fiecare dintre făptuitori este considerat, că a realizat în propria-i persoană conţinutul faptei săvârşite.

Consecinţe [1)]

Pluralitatea de făptuitori, oricare ar fi forma acestuia se caracterizează prin două trăsături

esenţiale:

- Pe de o parte, prezenţa mai multor făptuitori.
- Existenţa unei singure fapte.

Deci, pluralitatea de făptuitori capătă caracter specific de manifestare comună datorită unităţii faptei săvârşite. Această unitate obiectivă fiind o trăsătură reală, se răsfrânge asupra tuturor făptuitorilor, sub raportul calificării faptei, al determinării timpului şi locului săvârşirii acestuia, al urmărilor sale. Unitatea obiectivă a faptei săvârşite, nu aduce însă nici o atingere situaţiei subiective proprii a fiecăruia dintre persoanele care alcătuiesc pluralitatea de făptuitori.

De aceea, temeiurile răspunderii penale vor fi cercetate şi consultate separai, în raport cu fiecare persoană, răspunderea putând fi după caz, exclusă sau înlăturată pentru unii dintre făptuitorii, şi reţinută pentru ceilalţi.

Contribuţia fiecărei persoane în cazul pluralităţii de făptuitori are caracterul de antecedent, cauzal în procesul care a dus la realizarea faptei săvârşite.

Pluralitatea de făptuitori se caracterizează deci, şi prin amplificarea şi complexitatea procesului cauzal, contribuţia fiecărui făptuitor angrenându-se într-o măsură mai mare, sau mai mică în conţinutul raporturilor de cauzalitate al

faptei.

Din această caracterizare se naşte consecinţa că principial adică privită în mod abstract, fapta săvârşită îşi află cauza în activitatea globală a tuturor făptuitorilor şi deci tratamentul juridic, regimul sancţionalor al acestora trebuie să fie pe planul individualizării legale, similar, diferenţierile putând şi trebuind să fie făcute, în concret, cu ocazia individualizării judiciare a pedepsei.

Din punct de vedere al fenomenului infracţional (pluralitatea de făptuitori) a fost socotită, chiar şi în cazul pluralităţii naturale ca un indiciu serios de mai multă periculozitate socială.

Colaborare bine organizată asigură cu şanse sporite şi cu mai puţine riscuri: atingerea unui scop urmărit.

Secţiunea 2, Structura pluralităţii de infractori.
Noţiuni
Aspectul obiectiv
Aspectul subiectiv
Calificarea de ansamblu şi specială.

- Structura pluralităţii de infractori [2)]

Pluralitatea de infractori având ca element de unificare existenţa unei singure infracţiuni, iar infracţiunea prezentată totdeauna în structura sa doua (2) laturi:

- obiectivă (materială) şi alta
- Subiectivă (psihică), această dualitate se răsfrânge în mod firesc si asupra structurii pluralităţii de infractori care la rândul ei,prezintă un aspect obiectiv şi unul subiectiv.

Pentru constatarea pluralităţii de infractori trebuie să fie examinat conţinutul fiecăreia dintre aceste două aspecte ale sale. Pluralitatea de infractori înainte de a fi o categorie juridică apare ca o categorie logică, respectiv ca pluralitatea de făptuitori. Datorită acestei îmbinări găsim în structura pluralităţii de infractori anumite

infiltraţiuni ale aspectului subiectiv în conţinulul obiectiv şi invers, unele aspeete ale conţinutului aspectului obiectiv în conţinutul aspectului subiectiv.

Aspectul obiectiv [3)]

Aspectul obiectiv al pluralităţii de infractori trebuie să pornească de la realitatea de fapt, adică de la fapta săvârşită pentru a se ajunge la caracterizarea acesteia pe plan juridic.

Fapta săvârşită, indiferent de caracterul ei este în realitate obiectivă, baza, punctul de plecare şi elementul de unificare în problema pluralităţii de făptuitori şi deci în problema pluralităţii de infractori.

Pentru ca realitatea de fapt a pluralităţii de făptuitori să capete o importanţă pe plan juridic, e nevoie ca fapta săvârşită de către făptuitori să aibă relevanţă juridică, adică să facă obiectul unei anumite reglementări juridice.

In sfârşii pentru ca pluralitatea de făptuitori să aibă relevanţă juridică în raport cu legea penală şi să poată fi eventual calificată pluralitate de

infractori, trebuie ca fapta săvârşită de către mai mulţi făptuitori să fie o faptă prevăzută de legea penală.

Împrejurarea că fapta săvârşită este din cele "prevăzute de legea penală" nu imprimă de plano pluralităţii de făptuitori caracterul de pluralitate de infractori, ci atribuie numai relevanţă penală acestei pluralităţi, adică realităţii de fapt.

Aspectul subiectiv. Aşadar pentru caracterizarea juridică a pluralităţii de făptuitori, chiar atunci când aceasta are relevanţă penală, cel de-al doilea aspect pe care îl prezintă structura pluralităţii de infractori, adică aspectul subiectiv (psihic) dacă a fost săvârşit cu vinovăţie şi anume cu acea formă de vinovăţie prevăzută pentru fapta respectivă.

Vinovăţia este o trăsătură de ordin subiectiv personal, a cărei existenţă poate fi constatată în privinţa unei sau unora dintre făptuitori, şi poate lipsi în privinţa altuia sau altora dintre aceştia (ari. 19, C.Pen.)[4)].

Se poate ca în cadrul aceleiaşi realităţi de fapt, săvârşirea unei fapte prevăzute de legea

penală,de către mai mulţi făptuitori, să se constate că:

- nu există pluralitate de infractori şi anume atunci când nici unul dintre făptuitori nu a lucrat cu vinovăţie sau numai unul singur este vinovat,
- există pluralitate de făptuitori pentru parte dintre participanţi, si anume pentru cei care au lucrat cu vinovăţie şi,
- există o simplă pluralitate de făptuitori pentru toţi cei faţă de care nu s-a constatat vreo vinovăţie.

În vederea constatării aspectului subiectiv trebuie să se examineze atitudinea psihică separat pentru fiecare dintre făptuitori potrivit regulilor privitoare la vinovăţie (art. 19, C.Pen.)

Calificarea de ansamblu şi specială

În urma cercetărilor făcute cu privire la aspectul obiectiv şi subiectiv al pluralităţii de făptuitori, s-a ajuns la constatarea că fapta săvârşită este prevăzută de legea penală şi că toţi sau parte dintre făptuitori primesc în total sau în parte, caracterizarea de pluralitate de infractori.

După această caracterizare devine necesară o operaţie subsecventă şi anume: calificarea formei în care se încadrează pluralitatea de infractori: naturala, constituită sau ocazională.

Calificarea de ansamblu a pluralităţii de infractori trebuie să-i urmeze o calificare specială în raport cu felul contribuţiei adusă la săvârşirea faptei de către fiecare dintre făptuitori în privinţa cărora s-a stabilit existenţa vinovăţiei.

Această calificare specială trebuie să servească la individualizarea judecătorească a pedepselor aplicate făptuitorilor care alcătuiesc o pluralitate de infractori.

Pluralitatea de infractori în cele trei forme ale ei, naturală, constituită şi ocazională, a fost în mod variat dar constant prevăzută de legiuirile penale, in toate timpurile şi din toate orânduirile sociale. Multe dintre faptele cu pluralitate naturală de subiecţi activi existente în legile penale moderne au fost incriminate în legiuirile penale din cele mai vechi timpuri (bigamia, adulterul, incestul, inversiunea sexuală, duelul şi altele).

Legiuirile penale moderne prevăd o

reglementare generală pentru forma pluralităţii ocazionale de infractori pe care o denumesc variat, fie complicitate (C. Pen. francez) fie participare (C Pen. belgian, olandez, elveţian şi altele) fie concurs de persoane (C. Pen. italian).

Legiuirile româneşti începând de la vechile pravile (Vasile. Lupu şi Matei Basarab) şi sfârşind cu Codul Penal de la 1936 au cunoscut şi ele toate formele de pluralitate de infractori, bineînţeles fără a le diferenţia şi fără a le da denumiri deosebite.

NOTE

1. Vintilă Dongoroz, Explicaţii teoretice ale Codului Penal român. voi. I, pag. 18(1-181. Ioan Oaneea, Curs de Drept penal, Partea generală, Bucureşti, 1971, pag. 385- 388

2. V. Dongoroz, Curs de drept penal, partea generală, voi. I, pag. 385-388; 398-403. Curs de Drept penal, Ioan Oaneea, Partea generală, Bueureşli, 1971.

3. Vinlilă Dongoroz, Explicaţii leorclice ale Codului Penal Român, voi. I

Ioan Oaneea, Partea generală, Codul penal comentai şi anotat. Th. Vasiliu şi alţii, pag. 141 ~ 151.

4) Vinlilă Dongoroz, Explicaţii teoretice ale Codului Penal român, voi. I,Codul Penal român, cap. I, pct. 2

Secţiunea 3. Participanţii. Noţiuni. Participaţia penală Formele participaţiei penale Condiţiile participaţiei penale Sensuri şi feluri de participare

- Participanţii

Mai sus am arătat că una dintre formele pluralităţii de infractori este pluralitatea ocazională sau participaţia penală. Există participaţie penală ori de câte ori o faptă prevă/ută de legea penală a fost săvârşită de un număr mai mare de persoane decât cel care ar fi necesar potrivit cu natura acelei fapte.

Astfel, în cazul unei fapte care ar putea fi săvârşită de o singură persoană va exista participaţie, dacă acea faptă va fi săvârşită de două sau mai multe persoane.

Participaţia este posibilă la săvârşirea oricărei fapte prevăzute de legea penală, iar contribuţia mai multor persoane la săvârşirea acelei fapte apare practic ca un fenomen destul de frecvent.

Codul Penal grupează dispoziţiile care reglementează pluralitatea ocazională de infractori în general sub denumirea de: „PARTICIPAŢIE".

Participaţia penală este o realitate obiectivă, ea presupune totdeauna şi separat existenta unei pluralităţi de făptuitori (participanţi de fapt).

Pentru ca o pluralitate de făptuitori să aibă relevanţă juridică, trebuie ca fapta săvârşită de către aceştia să fie susceptibilă de a produce consecinţa juridică iar la rândul său mai trebuie să se constate, că fapta săvârşită de pluralitatea de făptuitori este o „faptă prevăzută de legea penală[1)].

Codul Penal porneşte în reglementarea participaţiei de la această realitate: „săvârşirea unei fapte prevăzută de legea penală".

Complicitatea este o formă a participaţiei penale, întrucât activitatea acestora constă în sprijinirea autorilor sau instigatorilor.

Clasificarea participanţilor este reglementată de dispoziţiile art. 23 C. Pen.

Condiţiile participaţiei[2)].

Condiţiile participaţiei sunt:

- să fie săvârşită o faptă prevăzută de legea penală;
- fapta să fie săvârşită în cooperare, adică prin contribuţia a două sau mai multor persoane;
- să existe voinţa comună de a coopera şi deci de a contribui la săvârşirea faptei; contribuţia

fiecăreia dintre persoane trebuie să fi fost determinată de voinţa de a coopera cu celelalte persoane la săvârşirea faptei.

Cel puţin doi dintre făptuitori să fi lucrai cu vinovăţie penală, adică să fi contribuit cu intenţie la săvârşirea faptei prevăzute de legea penală.

Când făptuitorii au lucrai cu acelaşi fel de vinovăţie există o participare propriu-zisă (perfectă). în caz contrar participaţia este improprie (imperfectă).

Când lipseşte această ultimă condiţie participaţia, deşi priveşte o faptă prevăzută de legea penală, nu are totuşi caracter penal, întrucât fără vinovăţie fapta prevăzută de legea penala nu constituie infracţiune (art. 17 alin. 1, C. Pen.) şi fără infracţiune participarea de fapt nu devine participaţie penală.

- Genuri şi feluri de participare în literatura juridică penală se folosesc şi alte diferenţieri care privesc fie genul participaţiei, fie feluri în care se organizează în activitatea infracţională contribuţia diferiţilor participanţi.

Se mai face deosebire între participaţia materială realizată prin contribuţii care privesc cauzalitatea fizică în săvârşirea faptelor prevăzute de legea penală (latura obiectivă) şi participaţia

morală care acţionează dimpotrivă în desfăşurarea cauzalităţii psihice, adică la luarea, întărirea şi dinamizarea hotărârii de a săvârşi fapta prevăzută de legea penală, (latura subiectivă).

-Ca feluri de participaţie se face deosebire între: participaţia spontană, cari; există momentul executării fără vreo înţelegere prealabilă şi participaţia preordinară existentă atunci când între făptuitori a intervenit o înţelegere anterioară executării în context fraudulos între participaţia anterioară la care darea contribuţiei intervine înainte de a se păşi la executare.

în cazul complicităţii exemplificăm: imobilizarea victimei, dezarmarea acesteia statul la pândă pentru a da alarma, procurarea substanţei toxice cu care a fost otrăvită victima.

NOTE

1) Vinlilă Dongoroz, **Secţiunea,** pct. 1, lit. B

2) Folosim termenul de participaţie penală fiindcă corect aceysta este denumirea pluralităţii ocazionale de infractori. In legea penală se elimină caliiicativul de penal în denumirea unor instituţii, fiindcă reglementarea acestor instituţii în Codul Penal face să se subînţeleagă acest calificativ. De exemplu: vinovăţie, tentativă, participaţie, recidivă, amendă şi altele, ori aceste denumiri au întrebuinţarea şi în afara dreptului penal, aşa încât nu trebuie să se uite calificativul subînţeles.

– **Codul Penal comentat si adnotat,** Partea generală -Th. Vasilîu şi alţii, pag. 141-152.

CAPITOLUL II.

NOŢIUNEA ŞI CONDIŢIILE GENERALE ALE COMPLICITĂŢII

Potrivit art. 26 C. Pcn. compliccie este persoana care cu intenţie, înlesneşte sau ajută în orice mod la săvârşirea unei fapte prevăzute de legea penală. Este de asemenea, complice persoana care promite, înainte sau în timpul săvârşirii faptei, că va tăinui bunurile provenite din aceasta sau că va favoriza pe făptuitori chiar dacă după săvârşirea faptei promisiunea nu este îndeplinită."

– Deci prin complicitate se înţelege, în general, sprijinul dat de o persoană, în orice mod şi prin orice mijloace, unei alte persoane cu prilejul săvârşirii unei fapte ilicite.

Complicitatea, adică sprijinul dat de complice capătă aşadar relevanţă din punct de vedere penal atunci când acel sprijin priveşte săvârşirea unei fapte prevăzute de legea penală.

– Activitatea complicelui alăturându-se activităţii prin care autorul realizează acţiunea care constituie elementul material al faptei prevăzute de legea penală, acea activitate se angrenează în mod firesc în cauzalitatea psihică sau fizică, a faptei.

Prin aceasta activitatea complicelui devine o contribuţie la săvârşirea faptei prevăzute de legea penală.

- Contribuţia complicelui la săvârşirea faptei prevăzută de legea penală, spre deosebire de contribuţia autorului faptei, este o contribuţie indirectă (mediată).

Complicele efectuează acte de sprijinire a actualităţii autorului. Complicele nu realizează fapta în mod nemijlocitei sprijină (ajută) realizarea acesteia de către autor.

- Activitatea înlesnitoare a complicelui este în special posibilă în faza de pregătire care premerge săvârşirii faptei.

În raport cu începerea executării faptei se face deosebire între complicitatea anterioară şi complicitatea concomitentă.

Nu există complicitate poslerioară întrucât nu se poate sprijini activitatea dc realizare a unei fapte după ce această activitate s-a terminat.[2)]

- Contribuţia complicelui este în principiu, posibilă la orice faptă prevăzută de legea penală întrucât la săvârşirea oricărei fapte se poate da un sprijin material sau moral.[3)]

- Complicitatea este posibilă atât la faptele de acţiune, cât şi la cele de inacţiune, la faptele săvârşite cu intenţie, cât şi la cele din culpă,

faptele eu subiect activ unic, cât şi la faptele cu pluralitate naturală sau constituită pe făptuitori.

– La faptele continue sau continuate contribuţia complicelui poale interveni oricând până la încetarea activităţii conlinuic sau continuate.

Contribuţia complicelui poate sprijini cauzalitatea psihică fie în raport cu autorul fie în raport cu instigatorul fie chiar în raport cu nu alt complice!

Potrivit practicii statuate de fostul Plen al Tribunalului Suprem prin Decizia nr. 9 / 1978 a reţinut că, complicitatea este caracterizată printr-o activitate de ajutorare, de înlesnire, ctc., legală în mod mijlocit şi indirect de activitatea care constituie latura obiectivă a infracţiunii, unită cu intenţia de a ajuta, înlesni, ele. comiterea unei infracţiuni.[4)]

– Prin Decizia nr. 211/1967 acelaşi Tribunal Suprem a mai reţinut că este complice la infracţiunea de loviri sau vătămări cauzatoare de moarte acela care consimţind să dea ajutor autorului pentru săvârşirea faptei de lovire, a cunoscut instrumentul periculos pentru viaţă cu care urma să fie aplicate loviturile şi deci, putea şi trebuia să-şi dea seama că utilizarea unui asemenea instrument poate produce moartea victimei.[5)]

NOTE

1) Vezi art. 26 C. Pcn.

2) Vezi infracţiunea lit. c, d - Vinlilă Dongoroz.
Explicaţii teoretice, Th. Vasiliu şi alţii

3) Vezi infracţiunea lit. c, b - Vinlilă Dongoroz

4) C.D. pe anul 1978, pag. 14

5) Decizia nr. 211 / 1967 fostul Tribunal Suprem

(C.D. 1967)

Condiţiile complicităţii[1)]

Pentru a exista complicitate şi pentru ca o persoană să fie considerată complice trebuie să fie îndeplinite următoarele condiţii:

- să se fi săvârşit în mod nemijlocit de către o altă persoană (autorul) o faptă prevăzută de legea penală (condiţia de bază).

Întrucât, potrivit prevederilor art. 26 C. Pen., complicele este persoana care cu intenţie înlesneşte sau ajută în orice mod la săvârşirea unei fapte prevăzute de legea penală, împrejurarea că autorul infracţiunii nu a fost trimis în judecată, nu are nici o influenţă asupra existenţei complicităţii. Faptele inculpatului de a fi întocmit în mod fictiv referate pe baza cărora s-au eliberat solicitanţilor adeverinţe cuprinzând date ireale, pe care aceştia le-au întrebuinţat încasând pensii mai mari, ce nu li se cuveneau, constituie complicitate la infracţiunea de înşelăciune, în dauna avutului public săvârşită în calitate de autori de titularii adeverinţelor chiar dacă aceştia din urmă nu au fost trimişi în judecată. (T.S. secţiunea penală Decizia nr. 717 / 1973, R.R.D., nr. 12 / 1973 pag. 158 - Repertoriul alfabetic de practică judiciară pe anii 1969-1975, pag. 82).

Acelaşi Tribunal Suprem prin Decizia nr. 569 / 1970, C.D. 1970, pag. 350, R.R.D. nr. 11 / 1970, pag. 170 a reţinut că acela care primeşte în mod obişnuit pentru a ascunde sau valorifica în locuinţa sa, lucruri obţinute din furturi repetate săvârşite de o altă persoană este complice şi nu tăinuitor; autorul a continuat să comită furturi numai cunoscând că are sprijinul moral şi material al celui ce ascundea sau valorifica bunurile sustrase.

În faza pregătirii infracţiunii nu există complicitate.

Ea nu are caracter penal atunci când fapta săvârşită nu întruneşte elementele unei fapte prevăzute de legea penală.

In acest sens s-a pronunţat Tribunal Suprem prin Decizia nr. 3496 / 1970 C.D. 1970, pag. 288 care a arătat că nu poate fi considerat complice la săvârşirea unei infracţiuni şi nu poate fi sancţionai potrivit art. 27 C. Pen. participantul care, cu intenţie, înlesneşte sau ajută la săvârşirea unei fapte ce constituie contravenţie sau abatere.

-Să fi efectuat acte de natură să sprijine săvârşirea faptei prevăzută de legea penală comisă nemijlocit de un altul (condiţie obiectivă).

Actele de sprijinire pot consta într-o contribuţie materială (fizică) săvârşite sau într-o

contribuţie imaterială (morală) care a înlesnii şi ajutat la realizarea laturii subiective (psihice) a faptei săvârşite.

Contribuţia materială constă în: procurarea sau prepararea mijloacelor care au servil la săvârşirea faptei: crearea unor condiţii favorabile săvârşirii faptelor.

În acest sens Tribunalul Suprem, Secţia Penală prin Decizia numărul 69 / 1974, C.D. 1974, pag. 393; R.R.D. nr. 6/1974, pag. 75 a arătat că: potrivii art. 24 C. Pen., autoralul constă din punct de vedere obiectiv, în săvârşirea nemijlocită a unor acte de executare directă a faptei prevăzute de legea penală: or acte de executare, în sensul acestui text suni acele acte care aparţin activităţii specifice laturii obiective a faptei prevăzute de legea penală, pe care o realizează în mod direct, nemijlocit. In consecinţă nu constituie coautorat, ci complicitate la infracţiunea prevăzută de ari. 185 C. Pen. activitatea inculpatei care a pus în legătură pe o femeie ce voia să-şi întrerupă cursul sarcinii cu o altă inculpată care urma să efectueze manoperele avortive, iar apoi a acceptat ca efectuarea avortului să aibă loc în locuinţa ei, şi în acest scop, la cererea inculpatei, a pus la fiert o cantitate de apă necesară pentru prepararea soluţiei avortive.

- Pentru ca o anumită activitate să poată

fi caracterizată din punct de vedere juridic, ca act de complicitate, nu este necesar ca ea să aibă caracter indispensabil în raport cu infracţiunea săvârşită, în condiţiile în care a fost concepută şi realizată, în sensul dispoziţiilor art. 26 C. Pen. orice act de înlesnire sau ajutor săvârşit cu intenţie constituie complicitate, dacă a servit efectiv la săvârşirea faptei prevăzută de legea penală.

Contribuţia morală constă în întărirea sau întreţinerea hotărârii autorului de a săvârşi fapta, darea dc sfaturi, procurarea de informaţii necesare pentru orientarea autorului sau luarea dc precauţi uni.

Tribunalul Suprem, Secţia Penală, prin Decizia nr. 2250 / 1973 a reţinut că activitatea unor persoane de a însoţi înarmate cu diferite obiecte contondente, un inculpat care a comis fapta de omor, cunoscând intenţia lui, constituie complicitate deoarece deşi nu a avut o contribuţie materială în timpul agresiunii, acele persoane au înlesnit realizarea faptei prin întărirea sau întreţinerea hotărârii autorului de a săvârşi infracţiunea.

Aceeaşi situaţie reţinută de Tribunalul Suprem, Secţia Penală, prin Decizia nr. 3686 /1971 R.P.D. nr. 7 /1972 pag. 157, reţinând că: fapta unei persoane care, având cunoştinţă despre intenţia inculpaţilor de a ucide victima, le-a

întărit această intenţie prin sfaturi, şi îndemnuri repetate, permanente insuflându-le ideea că trebuie să scape de victimă omorând-o, constituie complicitate morală la infracţiunea de omor.

- Contribuţia de sprijinire trebuie să fie efectivă. Tentativa de complicitate nu se pedepseşte, fiindcă nu există o contribuţie efectivă ci o simplă încercare sau propunere de a deveni complice.

Se consideră efectivă contribuţia materială dată - chiar dacă ea nu a fost folosită la săvârşirea faptei întrucât orice contribuţie materială are indirect şi rolul de contribuţie morală prin aceea că a întărit hotărârea autorului de a săvârşi fapta.

- Să existe vinovăţie în forma intenţiei, adică contribuţia aceluia care înlesneşte sau ajută la săvârşirea faptei prevăzute de legea penală să lic dată ca intenţie, adică să-şi fi dat seama că, prin acele acte, contribuie la săvârşirea unei fapte prevăzute de legea penală, înţelegând că devine participant la fapta săvârşită (condiţie subiectivă).

Pentru existenţa condiţiei subiective a complicităţii nu are importanţă faptul dacă între complice şi autorul faptei a existai sau nu o înţelegere prealabilă şi nici dacă autorul a cunoscut sau nu în momentul săvârşirii, cine a fost persoana

care ocazional şi anonim l-a ajutat să realizeze fapta (exemplu): doi inşi s-au încăierat, o terță persoană strecoară unuia dintre combatanţi un cuţit cu care a fost grav rănit celălalt combatant, autorul rănirii nu a avut vreo înţelegere cu cel care l-a ajutat şi nici nu a ştiut în momentul comiterii faptei, cine era acel complice ocazional.

Înţelegerea penală dintre autor şi complice constituie o dovadă că fapta a fost comisă cu premeditare, împrejurare de care va trebui să se ţină seama la individualizarea pedepsei.

Nu există complicitate din culpă, întrucât fără intenţie nu exista complicitate.

NOTE

1) Vinlilă Dongoroz, vol. I, pag. 201 şi următoarele Ioan Oancea, Partea generală, **Curs de Drept penal.** Bucureşti, 1971.

CAPITOLUL III.
FELURILE COMPLICITĂŢII

- **COMPLICITATE MATERIALĂ (FIZICĂ)**
- **COMPLICITATE MORALĂ (MATERIALĂ)**

Complicitatea materială acţionează (înlesneşte sau ajută) pe linia cauzalităţii fizice, pe când complicitatea imaterială vine în sprijinul cauzalităţii psihice.

în cazul complicităţii materiale apare deci ca preponderent aspectul lizic al contribuţiei complicelui în timp ce la complicitatea imaterială preponderenţa îşi pune accentul pe aspectul psihic, situaţie relevată mai sus de Tribunalul Suprem.

Orice contribuţie înlesniloarc sau ajutătoare care acţionează pe linia materială a săvârşirii faptei poate avea indirect înrâurire şi pe linia imaterială şi viceversa.

Complicitate nemijlocită şi complicitate mijlocită

Aceasta se diferenţiază prin modul în care contribuţia complicelui se inserează în complexul

activităţii prin carc se săvârşeşte fapta prevăzută de legea penală. Este nemijlocită complicitatea atunci când sprijinul (ajutorul) a fost dat de complice direct persoanei care a săvârşit fapta prevăzută de legea penală, adică autorului. Este din contră, mijlocită complicitatea atunci când contribuţia complicelui a ajuns să constituie o înlesnire sau un ajutor la săvârşirea faptei prin intermediul, pfin mijlocirea unui alt participant, instigator sau chiar complice.

Intră în cadrul acestui fel de complicitate, denumită mijlocită, complicitatea la instigare, complicitatea la complicitate şi instigarea la complicitate.

Există complicitatea la instigare atunci când sprijinul complicelui a folosit instigatorului înlesnind sau ajutând ca acţiunea acestuia să se efectueze şi să reuşească (exemplu): o persoană cunoscând scopul urmărit de instigator, i-a procurat mijloace cu ajutorul cărora acesta a reuşit să-l determine pe autor.

– Complicitate la complicitate există atunci când o persoană a sprijinit pe un complice să-şi poată aduce contribuţia la săvârşirea faptei prevăzută de legea penală cunoscând efect ui acestei contribuţii.

In acest sens Tribunalul Suprem, Secția

Penală, prin Decizia nr. 2514 / 1974 a reţinut că: din moment ce potrivit arti. 26 C. Pen., complice este persoana care, cu intenţie, înlesneşte sau ajută în orice mod la comiterea unei fapte prevăzute de legea penală, înseamnă că esle complice şi persoana care ajută la săvârşirea unui act de complicitate.

– Există instigare la complicitate atunci când o persoană a determinat pe o altă persoană să efectueze o activitate ele complice şi contribuţia acesteia din urmă a înlesnii sau a ajutat la săvârşirea faptei comise de autor.

In toate cazurile arătate complicele la instigare, complicele la complicitate şi instigatorul la complicitate sunt complici mediaţi, iar complicitatea lor este mijlocită.

Complicitatea la instigare, ca şi instigarea la complicitate sunt pe de altă parte cazuri de complicitate imaterială.

Complicitatea prin acţiune (coniisivă) şi complicitatea prin inacţiune (omisivă)

Aceste forme de complicitate se deosebesc prin aspectul dinamic al contribuţiei date de complice.

La complicitatea prin acţiune contribuţia

complicelui constă în efectuarea unor acte de înlesnire sau de ajutor în vederea sau cu ocazia săvârşirii faptei prevăzută de legea penală (exemplu: procurarea de mijloace, pregătirea executării; atragerea în cursă a victimei).

In acest sens, arătăm că Tribunalul Suprem, Secţia Penală, prin Decizia nr. 52/ 1975 C.D. pag. 356 a reţinut că fapta unei persoane de a li făcut legătura între femeia însărcinată şi autorul avortului şi de a fi efectuat demersuri în vederea acceptării de către aceasta din urmă a întreruperii sarcinii, constituie complicitate atât la infracţiunea de provocare ilegală a avortului, prevăzută de art. 185, C. Pen. cât şi la aceea de avort provocat la femeie prevăzută de art. 186, al. 2 C. Pen. (în prezent abrogat).

La complicitatea prin inacţiune contribuţia complicelui constă în neîndeplinirea de către acesta a unor acte pe care era obligat să le efectueze iar această neîndeplinire a servit (înlesnit sau ajutat) la săvârşirea faptei.

– A nu se confunda complicitatea prin inacţiune (omisiune) cu aşa - zisa complicitate negativă, denumire dată situaţiei celui care aflând că se va săvârşi o faptă prevăzută de legea penală nu a adus aceasta la cunoştinţa autorităţii sau care fiind de faţă în timpul cât se săvârşea o faptă

–

prevăzută de legea penală nu a intervenit pentru a împiedica consumarea.

Complicitatea prin inacţiune poale intra foarte frecvent în concurs cu abuzul sau cu neglijenţa în serviciu.

Complicitatea anterioară şi concomitentă

Complicitatea anterioară şi Complicitatea concomitentă se diferenţiază prin factorul timp raportat la momentul începerii actelor de executare pentru săvârşirea faptei prevăzută de legea penală.

- Constituie o complicitate anterioară orice contribuţie dată de complice înainte de a se păşi la efectuarea de către autor a unor acte de executare, în vederea comiterii infracţiunii.
- Contribuţiile anterioare pot fi nemijlocite sau mijlocite: ele implică întotdeauna o înţelegere prealabilă directă sau indirectă între autor şi complice.
- Complicitatea concomitentă constă în sprijinul (înlesnirea sau ajutorul) dat la săvârşirea faptei prevăzută de legea penală, după începerea actelor de executare.

In acest sens, Tribunalul Suprem, Secţia Penală, prin Decizia nr. 3834 / 1972 R.R.D. nr. 10 / 1972 pag. 178 a reţinut că pentru existenţa

complicităţii nu este necesar ca complicele să se fi înţeles în prealabil cu autorul infracţiunii şi nici măcar să-l fi cunoscut. Este suficient ca cl să li avut cunoştinţă despre săvârşirea infracţiunii şi să fi ştiut că, prin activitatea sa, ajută la comiterea acesteia.

Acest fel de complicitate este posibil atât cazul faptelor care se săvârşesc instantaneu (momentan) cât şi în cazul faptelor a căror săvârşire reclamă un interval de .timp sau care se pot prelungi în timp.

In acest sens, Tribunalul Suprem, Secţia Penală, prin Decizia nr. 2130 / 1972 a reţinut că participaţia penală sub forma complicităţii nu împiedică, în mod necesar o înţelegere între autor şi complice, anterioară momentului consumării faptei: Coniventa dintre autor şi complice poate fi spontană, situaţie în care intenţia acestuia din urmă de a înlesni sau ajuta la săvârşirea infracţiunii, se deduce din modul lui dc comportare şi din împrejurările săvârşirii faptei.

Complicitatea concomitentă poate fi materială, exemplu: procurarea materialelor necesare în timpul cât se desfăşoară activitatea de executare a unei fapte de falsificare de monedă, sau imaterială (de a sta la pândă, a ţine de vorbă pe paznic, a aştepta cu o maşină pentru a asigura fuga autorului).

Complicitatea concomitentă imaterială este denumită uneori în literatura juridică penală „asistenţă în timpul executării" creindu-i astfel condiţii de siguranţă acelui care săvârşeşte infracţiunea.

NOTE

1) Explicaţii teoretice ale Codului Penal. Th. Vasiliu şi alţii,

Partea generală,

Curs de Drept penal, Ioan Oaneea, 1971.

Partea generală,

Clasificarea contribuţiei complicelui [1]

Complicitatea fiind condiţionată, obiectiv, dc existenţa unor acte care au înlesnit sau ajutat la săvârşirea unei fapte prevăzută de legea penală, iar subiectiv de existenţa intenţiei de a efectua acele acte de înlesnire sau de ajutor în raport cu aceste coordonate, contribuţia complicelui poate fi încadrată în una din următoarele (calificări) clasificări:

Persoana care a înlesnit sau ajutat la săvârşirea faptei prevăzută de legea penală.

- Nu răspunde penial dacă se constată că a lucrat fără intenţie (şi aceasta chiar dacă i s-ar putea imputa vreo culpă) în cazul faptelor sancţionate penal numai când sunt săvârşite cu intenţie.
- Nu răspunde penal dacă se constată că a lucrat eu intenţie dar autorul a săvârşii din culpă fapta prevăzută de legea penală, iar legea nu sancţionează penal acea faptă decât numai atunci când este săvârşită cu intenţie.

In acest sens arătăm că Tribunalul judeţean Hunedoara, prin Decizia penală nr. 534 / 1974 R.R.D. nr. 5 / 1975 pag. 69, a arătat că întrucât pentru existenţa complicităţii este necesar ca autorul să fi comis o faptă prevăzută la legea

penală, o persoană nu poale fi condamnată pentru complicitate, câtă vreme autorul nu a săvârşii o atare faptă.

– Răspunde penal când se constată că a efectuat cu intenţie acte prin care a înlesnit sau a ajutat la săvârşirea unei fapte prevăzute de legea penală, iar autorul a săvârşii acea faptă, de asemenea cu intenţie.

– Răspunde penal când a efectuat cu intenţie actele de înlesnire sau de ajutor la Săvârşirea unei fapte prevăzută de legea penală, dar autorul a săvârşit acea laplă în împrejurări care constituie potrivit dispoziţiilor din art. 44 —51 C. Pen - o cauză de înlăturare a caracterului penal al faptei (parlicipaţie improprie).

– Răspunde penal când rezultă că actele efectuate din culpă au înlesnit sau ajutat la săvârşirea altor acte efectuate tot din culpă de o altă persoană şi care au condus la producerea rezultatului ce intră în conţinutul faptei prevăzută de legea penală şi pe care legea o sancţionează penal şi atunci când este săvârşită din culpă. în această situaţie nu există complicitate, ambii făptuitori răspund ca autori ai faptei săvârşite din culpă.

– Nu răspunde penal când rezultă că a efectuat cu intenţie actele destinate să înlesnească sau să

ajute la săvârşirea unei fapte prevăzute de legea penală dar acea faptă nu a mai fost săvârşită, iar actele care erau destinate să servească la comiterea faptei constituie prin ele însele o faptă penală de sine stătătoare (exemplu: procurarea il icită de arme sau materiale destinate falsificării de valori - art. 285 C. Pen.)

-Când autorul este învinuit pentru săvârşirea mai multor fapte prevăzute de legea penală, situaţia fiecărui complice trebuie să fie cercetată numai în raport cu faptele la săvârşirea cărora a adus o contribuţie de înlesnire sau ajutor.

Pedepse în caz de participaţie

Tratamentul juridic ai participaţiei a format şi continuă să formeze o problemă mult discutată în literatura juridică. Această problemă este legală în primul rând de modul în care este concepută participaţia ca instituţie de drept penal.

-Potrivit concepţiei dominante, participaţia este o instituţie care priveşte pe subiecţii activi ai infracţiunii, pe subiecţii activi ai faptelor prevăzute de legea penală.

Participaţia nu priveşte nici conţinutul juridic al infracţiunii, nici conţinutul real al faptei prevăzută de legea penală şi nu aduce atingere acestor conţinuturi (teoria unităţii).

Concepţia dominanta consideră, deci, că

atunci când mai multe persoane au contribuit la săvârşirea unei fapte prevăzută de legea penală, există o singură faptă şi mai mulţi făptuitori iar atunci când aceştia au lucrat cu vinovăţie, există o singură infracţiune şi mai mulţi infractori.

-Într-o concepţie opusă susţinută de o infimă minoritate, se pretinde că în caz de participaţie fiecare persoană săvârşeşte o încălcare a legii penale, o faptă prevăzută de legea penală şi deci, se comit atâtea fapte prevăzute de legea penală şi eventual atâtea infracţiuni câţi făptuitori sunt.

Această părere cunoscută sub denumirea de „participaţie delict distinct" sau de „autonomia actelor de participaţie" transformă pluralitatea de făptuitori, de infractori într-o corespunzătoare pluralitate de fapte, de infracţiuni (teoria pluralistă).

Teoria pluralistă disociază (separă) în mod artificial contribuţiile diferiţilor participanţi care sunt obiectiv şi subiectiv legale între ele şi nu pot fi corect cercetate şi evaluate decât în mod dialectic ca infracţiuni ale aceluiaşi întreg, ale aceluiaşi proces cauzal şi aceleiaşi fapte relevante pentru legea penală. Susţinătorii teoriei pluralităţii obiectează că teoria unităţii ar conduce la consecinţe absurde şi deci inadmisibile.

-În teoria dreptului penal şi în toate legislaţiile penale se construieşte instituţia participaţiei pornindu-se de la entitatea juridică:„infracţiunea"

în loc să se pornească de la realitatea obiectivă, de la fenomenul concret „săvârşirea faptei prevăzută de legea penală”.

Această realitate este unică pentru toţi participanţii, indiferent dacă fapta prevăzută de legea penală, săvârşită în participaţie, constituie sau nu infracţiune pentru autorul acelei fapte. Fapta prevăzută de legea penală este una şi singură pentru toţi cei care au participat la săvârşirea ei: dacă s-a consumai, ea este consumată pentru toţi, în schimb nu răspund penal de această faptă decât cei faţă de care se constată cealaltă trăsătură esenţială fără de care nu există infracţiune „vinovăţia".

Aşadar fapta prevăzută de legea penală săvârşită de participanţi (element al unităţii de participaţie) nu împiedică ca angajarea juridică a contribuţiei diferiţilor participanţi să fie diferenţiată potrivit cu situaţia fiecăruia.

Se poate deci, ca autorul iresponsabil sau care beneficiază de vreo altă cauză care înlătură caracterul penal al faptei să rămână în afara incidenţei legii penale iar participanţii care au lucrat cu vinovăţie să fie sancţionaţi pentru fapta unică potrivit vinovăţiei lor (intenţie, culpă sancţionată penal).

In reglementarea participaţiei dacă se porneşte de la realitatea obiectivă (săvârşirea unei fapte prevăzută de legea penală) iar nu de la entitatea juridică (infracţiunea) , ce pot da soluţii

juridice diferite pentru diverşi participanţi în raport cu situaţia fiecăruia fără a se aduce atingere unităţii faptei săvârşite şi implicit concepţiei unitare a participaţiei.

Actualul Cod Penal, adoptând acest punct de vedere, a reglementai participaţia în raport cu fapta prevăzută de legea penală săvârşită de participanţi, realizând în acest fel o importantă inovaţie care dă o bază temeinică teoriei unităţii şi înlătură consecinţele absurde care creau o aparenţă de seriozitate pentru teorii pluraliste.

NOTE

1) Vezi Dongoroz Vinlilă, voi. I, pag. 206-208, **Explicaţii teoretice ale Codului Penal**

2) **V. Dongoroz, Explicaţii teoretice ale Codului Penal Român, voi. 1, pag. 208.**

CAPITOLUL IV.
POZIŢIA COMPLICELUI ÎN CONTEXTUL CELORLALTE FORME DE PARTICIPAŢIE PENALĂ

Sistemul pedepsirii

Modul în care trebuie sancţionaţi făptuitorii care răspund penal în caz de participaţie a format şi continuă să formeze obiect de discuţie în literatura juridică penală.

Deosebirile de păreri se dau cu privire la importanţa ce se dă aspectului subiectiv, fie celui obiectiv în stabilirea sistemului de pedepsire a participanţilor.

– Intr-un prim sistem pornindu-se de la aspectul subiectiv al participaţiei, se susţine că toţi participanţii indiferent de felul contribuţiei lor (autori, instigatori, complici) trebuie să fie sancţionaţi de lege cu aceeaşi pedeapsă, rămânând ca pe cale de individualizare judecătorească să se diferenţieze, când va fi cazul pedepsele concrete aplicate (sistemul zis al parificării pedepsei).

In susţinerea acestui sistem se invocă coeziunea subiectivă dintre participanţi care au urmărit deopotrivă realizarea aceluiaşi scop, aceleiaşi fapte prevăzute de legea penală.

Raportarea numai la aspectul subiectiv este în discordanţă cu realitatea.

în acelaşi sistem este şi neştiinţific întrucât în rezolvarea unei probleme nu trebuie să fie scindată baza de la care trebuie să pornească cercetarea, reţinându-se o parte (aspectul subiectiv) şi ignorându-se cealaltă parte (aspectul .material).

– Un alt sistem diametral opus, dându-se preeminenţă aspectului material al participaţiei şi reţinându-se ca o realitate vădită deosebirea, calitativă şi cantitativă, dintre diferitele contribuţii aduse de participanţi la săvârşirea aceleiaşi fapte şi de rolul deosebit pe care îl are la realizarea faptei, fiecare categorie de participanţi (autori, instigatori şi complici), se susţine că sancţiunile penale prevăzute de lege trebuie să fie deosebite pentru diferitele categorii de participanţi (sistemul zis al diversificării).

– O diferenţiere a pedepselor, aplicate în concret participanţilor în raport cu importanţa reală a contribuţiilor acestora, apare ca o necesitate absolută. Acest lucru este recunoscut şi de susţinătorii sistemului parificării, care sunt de acord că pedeapsa prevăzută egală prin lege pentru participanţi, trebuie în concret, să fie stabilită ţinându-se seama de contribuţia reală a fiecărui participant.

Sistemul adoptat de actualul Cod Penal şi anume, parificarea legală dar cu recomandare legală de a se diferenţia pedeapsa în aplicarea practică (art. 27) trebuie socotit ca superior sistemului mixt din C. Penal anterior.

Pedeapsa pentru participante [1] diferă după genul participaţiei.

- In cadrul participaţiei propriu-zisc sistemul de pedepsire prevăzut de Codul Penal este acel al parificării (art. 27 C. Pen.).
- Pentru aplicarea sistemului de pedepse prevăzut pentru parlicipaţia penală propriu-zisă trebuie să se constate că fapta prevăzută de legea penală a fost săvârşită prin contribuţiile mai multor persoane şi că toate aceste contribuţii sau parte din ele se încadrează în participaţia propriu-zisă.
- La faptele prevăzute de legea penală la care şi săvârşirea din culpă este incriminată va exista participaţie simplă propriu-zisă pentru toţi acei participanţi faţă de care se constată existenţa unei culpe, deci acelaşi fel de vinovăţie; iar faţă de participanţii care au lucrai ca instigatori sau complici cu intenţie, va exista o participaţie penală improprie (art. 31 C. Pen.).

Participanţii care au lucrat cu intenţie sunt

supuşi aceluiaşi sistem de pedepsire atât în caz de participaţie propriu-zisă, cât şi în caz de participaţie improprie, adică vor fi sancţionaţi cu pedeapsa prevăzută de lege pentru fapta săvârşită cu intenţie.

Pedeapsa complicelui [2)]

Complicele se sancţionează, potrivit criteriului normativ prevăzut în dispoziţiile din art. 27 C. Pen. cu pedeapsa prevăzută de lege pentru fapta săvârşită de autor.

în cazul participaţiei propriu-zise, pentru ca pedeapsa să fie aplicată complicelui trebuie să se constate pe de o parte că autorul a săvârşit fapta prevăzută de lege cu intenţie, iar pe de altă parte, că complicele şi-a dat contribuţia sa de înlesnire sau de ajutor la săvârşirea faptei lot cu intenţie (participaţie propriu-zisă).

Pedeapsa complicelui poate fi diversificată în aplicaţia concretă ţinându-se seama de contribuţia sa reală la săvârşirea faptei prevăzute de legea penală. Se va avea în vedere:

- modul în care complicele a înlesnit sau a ajutat la săvârşirea faptei:
- necesitatea şi eficienţa reală a contribuţiei sale;
- corelaţia dintre sprijinul dat de el şi contribuţiile altor participanţi.

În cadrul formelor speciale de complicitate ca: instigarea la complicitate, complicitatea la instigare şi complicitatea la complicitate, la stabilirea pedepselor se va ţine seama nu numai de contribuţia directă, personală a complicelui, ci şi de contribuţia anexă a coparticipantului respectiv.

In caz de instigare la complicitate se va avea în vedere atât contribuţia celui care a instigat cât şi a celui care a fost determinat să lucreze în calitate de complice.

Participantul a cărei contribuţie constă în promisiunea de a tăinui sau în promisiunea de a favoriza făcută înainte de săvârşirea faptei este sancţionat ca un complice indiferent dacă şi-a ţinut sau nu promisiunea şi indiferent dacă fapta s-a consumat sau a rămas în formă de tentativă pedepsibilă. Chiar dacă acest complice a tăinuit ulterior lucrurile sau a favorizat pe autor sau pe un alt participant, nu i se aplică decât pedeapsa de complice.

Prin promisiunea sa, promiţătorul (promitentul) a devenit complice, deci participant.

In situaţia săvârşirii unei fapte penale de către mai multe persoane fără a se putea stabili care sunt autorii şi care sunt complicii în această situaţie toţi vor răspunde în calitate de complici şi pedepsiţi ca atare (aşa-zisa complicitate

colectivă). Aceste fapte sc întâlnesc într-un rix (încăierare). Actualul Cod Penal a prevăzut tratamentul special în dispoziţiile art. 322, al 3, C. Pen.

Circumstanţele personale şi reale privesc fie fapta, fie pe făptuitor şi servesc la caracterizarea acestora şi la cunoaşterea gradului lor de pericol social.

Împrejurările stau împrejurul faptei (circumstanţe reale) sau împrejurul făptuitorului (c i rcum stan ţel e personale).

– Când o faptă penală este săvârşită de o singură persoană evaluarea dialectică a circumstanţelor reale cu cele personale la individualizarea pedepsei, nu comportă discuţii.

– Cu totul alta este situaţia când fapta prevăzută de legea penală a fost săvârşită prin contribuţia mai multor persoane, deci, în caz de participaţie. în această situaţie împrejurările care privesc fapta sunt de obicei aceleaşi pentru toţi participanţii, în schimb împrejurările care privesc pe făptuitori pot fi diferite de la participant la participant.

In acest sens arătăm că Tribunalul Suprem, prin Decizia penală nr. 711 / 1974, R.R.D. nr. 9 / 1974 pag. 67, a reţinut că în cazul când mai mulţi inculpaţi hotărăsc împreună să săvârşească

infracţiunea de tâlhărie stabilind că unii vor intra în locuinţa victimelor, le vor imobiliza, legându-se şi apoi le vor lua banii, iar unul va sta afară în faţa locuinţei supraveghind să nu fie surprinşi, cei ce au executat actele de autorat ale tâlhăriei, după ce au intrat în casă, au ucis cu intenţie pe una din victime, acţionând deci altfel decât se hotărâse în comun. Potrivit art. 28, al. 2, C. Pen. nu se poate răsfrânge asupra complicelui care stătea afară, în faţa casei şi care nu a cunoscut această împrejurare, în consecinţă aceasta nu poate fi condamnat nici pentru complicitate la infracţiunea de omor deosebii de grav reţinută în sarcina autorilor, nici pentru complicitate la infracţiunea praeterinlenţionată de tâlhărie care a avut ca urmare moartea victimei, ci numai pentru complicitate la infracţiunea de tâlhărie prevăzută de art. 211, al 1, Cod Penal.

– Potrivit art. 27 C. Pen. diferenţierea se realizează ţinându-se seama de contribuţia fiecărui participant precum şi de criteriile generale de individualizare prevăzuta de art. 72 C. Pen. respectiv datele privind persoana făptuitorului şi împrejurările în care s-a săvârşit fapta. Problema se pune dacă circumstanţele personale ale unui participant şi cele reale au influenţă asupra pedepsei tuturor participanţilor. Această situaţie este reglementată de art. 28 Cod

Penal.

Situaţia circumstanţelor personale - care sunt împrejurări care privesc personal pe participant, fie în legătură cu atitudinea sa psihică în efectuarea actelor cu care a contribuit la săvârşirea faptei (circumstanţe subiective).

Aceste circumstanţe personale .subiective se referă la:

- forma de vinovăţie cu care a lucrat participantul;
- scopul urmărit de el;
- mobilul care l-a determinat;
- desistarea, pocăinţa şi alte asemenea atitudini psihice;
- Circumstanţele personale de individualizare sunt: calitatea participantului, starea civilă, situaţia sa faţă de victimă, antecedente judiciare şi orice alte date proprii pentru individualizarea persoanei participantului. Potrivit art. 28. al 1 C. Pen. circumstanţele privitoare la persoana unui participant nu se răsfrâng asupra celorlalţi participanţi, nici nu le profită, nici nu le agravează situaţia.
- Circumstanţele reale - sunt împrejurări care privesc însăşi fapta prevăzută de legea penală săvârşită de participanţi. Ele pot fi anterioare, concomitente sau posterioare

săvârşirii faptei.

Caracterul obiectiv al circumstanţelor reale nu este suficient pentru a justifica răsfrângerea acestor circumstanţe asupra tuturor participanţilor. Aceste circumstanţe prin natura lor, sunt reale, ele nu pot fi cunoscute decât de cei care s-ar găsi concret în situaţia de a afla despre existenţa lor sau de a prevedea eventuala lor producere.

Dispoziţiile al. 2, al art. 28 C. Pen. prevăd că circumstanţele reale se răsfrâng asupra participanţilor, numai în măsura în care acestea le-au cunoscut sau le-au prevăzut. Aşadar, circumstanţa reală nu va fi ţinută în seama la stabilirea pedepsei fiecărui participant decât dacă se va constata că acel participant a cunoscut sau prevăzut acea circumstanţă.

Complicitatea în cazul participaţiei improprii art. 31 C. Pen. [3)]

Există participaţie penală improprie atunci când persoanele care şi-au dat în mod voit contribuţia la efectuarea unei activităţi (voinţă comună) au urmărit rezultate diferite, nu a u lucrat deci eu acelaşi fel de vinovăţie aşa încât fapta prevăzută de legea penală la care a condus acea activitate a fost săvârşită de unii participanţi cu vinovăţie sub forma intenţiei, iar de alţii cu

vinovăţie sub forma culpei. Există de asemenea, participaţia penală improprie când persoanele care au cooperat la săvârşirea faptei prevăzută de legea penală au lucrat unele cu vinovăţie sub forma intenţiei, iar altele fără vinovăţie. Deci participaţia penală improprie poale avea două forme:

- o primă formă în care fapta prevăzută de legea penală săvârşită prin contribuţia participanţilor constituie, datorită laturii subiective pentru unul sau unii din ei o infracţiune de intenţie, iar pentru altul sau alţii o infracţiune de culpă (forma intenţie şi culpă).

- a doua situaţie, în care fapta prevăzută de legea penală săvârşită prin contribuţia participanţilor constituie, tot în raport cu latura subiectivă, pentru unul sau unii din ei o infracţiune de intenţie, iar pentru altul sau alţii o faptă lipsită de caracter penal (forma intenţie şi lipsa vinovăţiei).

Modalitatea intenţie şi culpă şi modalitatea intenţie şi lipsa vinovăţiei sunt socotite ca având importanţă penală, pe când modalităţile culpă şi intenţie şi lipsă de vinovăţie şi intenţie sunt dimpotrivă considerate ca lipsite de importanţă şi au fost lăsate în afara incidenţei legii penale. Aceste patru modalităţi pot exista distinct dar ele pot fi întâlnite şi concurent.

Regimul participaţiei improprii

Participaţia improprie-fiind reglementată în Codul Penal a revenit literaturii juridice, sarcina rezolvării problemelor ridicate de situaţiile care constituie modalităţi ale acestei participaşi.

Intr-o primă teorie se susţine că persoana care a săvârşii fapta prevăzută de legea penală a lucrat fără intenţie, sau fără vinovăţie, dar a fost determinată de o acţiune de instigare efectuată cu intenţie de către o altă persoană, executantul trebuie să fie socotii ca autor imediat nepedcpsibil, iar cel care cu intenţie l-a instigat să fie considerat ca autor mediat pedepsibil. Această teorie a autorului mediat (autor de la distanţă) se sprijină pe argumentul că autorul imediat din moment ce nu răspunde penal de fapta săvârşită nu este subiect de drept penal, ci un simplu instrument de care s- a servit autorul mediat pentru a realiza fapta.

- Intr-o a doua teorie se susţine că autorul (executantul) unei fapte prevăzută de legea penală oricare ar fi situaţia sa din punct de vedere al răspunderii penale, este şi rămâne autorul faptei săvârşite care constituie, obiectiv o faptă prevăzută de legea penală chiar dacă subiectiv nu atrage răspunderea autorului.

Această teorie este ştiinţific întemeiată: ea

corespunde realităţii şi înlătură ficţiunile imaginate de teoria precedentă. Considerarea autorului zis imediat, ca o unealtă, la fel cu o armă, un animal, o substanţă este abilă, dar forţată, întrucât un om, oricare ar fi starea Iui când devine unealta altuia înseamnă că a fost determinat de acesta, de instigarea acestuia, iar fapta săvârşită de uneala-om, este fapta acestui om, el este unicul autor.

Participaţia improprie privită ca fenomen infracţional, din punct de vedere criminologie, este o formă de ilicit penal, deosebit de periculos pentru relaţiile sociale ocrotite de lege. Folosirea cu intenţie a unor elemente umane deficiente, iresponsabile la efectuarea de activităţi infracţionale, face ca aceste activităţi să poală fi uşor săvârşite şi cu riscuri reduse pentru cei care le iniţiază. Aceasta explică de ce participaţia penală improprie apare în practica judiciară mai puţin frecvent decât participaţia penală propriu-zisă. In analele justiţiei, în repertoriile de practică judiciară când s-au stabilit cazuri de participaţie penală improprie, acestea priveau fapte extrem de odioase, deosebit de grave prin urmările lor, fapte în care şi-a găsit rezolvarea: răzbunări de ordin politic, răfuieli de familie şi altele, în care numai crima era considerată ca unic remediu. Abilitatea celor care în participaţia improprie lucrează cu intenţie constă, în primul rând, într-o atentă alegere a persoanelor care vor avea rolul de autor,

adică de participanţi din culpă sau participanţi fără vinovăţie, iar în al doilea rând în orientarea abilă a activităţii tuturor participanţilor, aşa încât, atunci când fapta săvârşită va fi descoperită că nu iasă în relief decât culpa autorului sau iresponsabilitatea acestuia şi totul să-şi găsească o suficientă explicaţie în comportarea culpoasă sau iresponsabilă a acelui care a săvârşit fapta.

Codul Penal prevede şi reglementează două modalităţi ale participaţiei improprii în dispoziţiile art. 31 C. Pen. In ambele modalităţi de participare improprie sunt reglementate contribuţiile participanţilor care lucrează cu intenţie, care pol consta fie în acte de determinare a autorului, fie în acte de înlesnire sau ajutare a acţiunii acestuia, la săvârşirea unei fapte prevăzută de legea penală; deci instigarea sau complicitatea.

Codul Penal în art. 31 nu se ocupă de ipoteza participării improprii între coautori, adică de cazul în care o faptă prevăzută de legea penală a fost săvârşită prin cooperarea nemijlocită a mai multor persoane in care unele au lucrat cu intenţie, iar altele din culpă. în reglementarea din Codul Penal a participaţiei penale improprii nu au fost incluse modalităţile participaţiei din culpă la faptele săvârşite cu intenţie şi a participaţiei fără vinovăţie Ia faptele săvârşite cu intenţie.

S-a considerat că determinarea, înlesnirea, sau ajutarea din culpă la o faptă prevăzută de legea penală săvârşită de alţii cu intenţie nu prezintă

pericol social care să justifice pedepsirea iar în cazurile în care o comportare de culpă prezintă pericol social ea formează obiectul unei incriminări de sine stătătoare, exemplu: neglijenţa în serviciu care ar contribui la săvârşirea unei infracţiuni sau înlesnirea din culpă a evadării. In cazul modalităţii intenţiei şi culpă determinarea, înlesnirea sau ajutarea cu intenţie la acţiunea autorului sunt acte de participaţie, iar cei care le-au efectuat sunt, participanţi. Dar în timp ce autorul a lucrai din culpă, aceşti participanţi au lucrat cu intenţie, fiindcă, spre deosebire de aulor care nu a prevăzut rezultatul acţiunii sale. aceşti participanţi, dimpotrivă, au prevăzut rezultatul şi au urmării obţinerea lui, exact ca şi în cazul când ar fi participat la o faptă săvârşită cu intenţie.

Aşadar, în cazul participaţiei cu intenţie la o faptă săvârşită din culpă, fapta săvârşită este una singură, participanţii însă au vinovăţii diferite.

În cazul modalităţii intenţie şi lipsa de vinovăţie în cadrul parlicipaţiei penală improprii prevăzute de art. 31 al. 2 C. Pen. în această modalitate o persoană şi-a dat cu intenţie contribuţia ca instigator sau complice la săvârşirea unei fapte prevăzută de legea penală, faptă comisă de o altă persoană fără vinovăţie. Autorul faptei nu răspunde penal nelucrând cu vinovăţie, ceilalţi participanţi, instigatori, complici dându-şi contribuţia cu intenţie, prevăzând rezultatul pe care îl va produce fapta şi urmărind obţinerea

acestui rezultat, aşa încât pentru aceşti participanţi răspunderea penală nu poate fi înlăturată.

In această modalitate a participaţiei improprii vor exista deci, totdeauna participanţi (autori) fără răspundere penală alături de participanţi (instigatori sau complici) cu răspundere penală. Determinarea, înlesnirea sau ajutarea cu intenţie pot fi efectuate în orice mod fiind suficient că ele au contribuit la săvârşirea faptei de către persoana care nu răspunde penal. Cauza care determină lipsa de vinovăţie şi înlăturarea caracterului penal al faptei trebuie să existe în momentul în care au fost efectuate actele de executare prin care s-a săvârşii fajita. Nu exista participaţie improprie când autorul a săvârşit fapta cu vinovăţie, dar ulterior răspunderea sa penală a fost înlăturată (alienaţie mintală survenită după săvârşi rea faptei, împăcarea autorului cu victima, moartea autorului).

NOTE

1) **V. Dongoroz, voi. I, pag. 208-218, Explicaţii teoretice ale Codului Penal.**

Th. Vasiliu şi alţii, **Codul penal comentat** şi **notat** Partea generală.

2) V. Dongoroz, voi. I, pag. 218-226.

Ioan Oaneea, **Curs de Drept penal.** Partea generală.

3) V. Dongoroz, voi. I, pag. 235-244 Th. Vasiliu şi alţii**, Explicaţii teoretice ale Codului penal.**

CAPITOLUL V.

Câteva consideraţii criminologice (cauze şi condiţii care determină şi favorizează criminalitatea) asupra gradului pe care complicele îl are în executarea faptelor infracţionale:

- cauze andogene
- cauze exogene

Necesitatea cunoaşterii mediilor infracţionale din care se recrutează infractorii, inclusiv complicii.

Importanţă măsurilor de prevenire.

Infractorul sub aspect criminologie

Persoana infractorului interesează, mai întâi sub aspect criminologie. Infractorul fiind o persoană care a săvârşii o infracţiune, într-o măsură sau alta s-a pus în conflict cu societatea. Din această soluţie de conflict, însă, infractorul trebuie să iasă, în sensul că el trebuie să facă eforturi în a se adapta vieţii sociale.

Procesul de readaptare şi reeducare este UB proces amplu, complex. Ori, procesul acesla dt readaptare nu este posibil fără o cunoaştere exactă a cauzelor care l-au determinat la săvârşirea infracţiunii şi fără o cunoaştere exactă a celor mai

adecvate mijloace. Pentru cunoaşterea ştiinţifică a acestor cauze şi mijloace, infractorul este studiat sub aspect criminologic [1)], adică sub aspect fizic (sănătate, normalitate sau anormalitate fizică) sub aspect psihic (normalitate sau anormalitate mintală, stabilitate ori instabilitate, caracter, ele.) şi sub aspect social (condiţii de familie, de mediu social, profesional).

Pentru acestea se fac studii dc criminologie (criminologie generală, criminologie specială, criminologie clinică, criminologie juvenilă), de psihologie criminală [2)] sociologie criminală, psihologie socială şi altele. Acesta este un punct deosebit de important al infractorului de care dreptul penal tine seama. Ştiinţa dreptului penal examinează cu atenţie datele criminologiei în scopul determinării exacte ale problemelor juridice ale infractorului.

–Sub aspect juridic, infractorul ocupă însă un rol important în sistemul dreptului penal [3)], al prezentând un dublu aspect juridic, unul ca subiect al infracţiunii, altul ca subiect al răspunderii penale.

–In primul aspect persoana infractorului este o condiţie (dacă nu un element) importantă, indispensabilă a existentei infracţiunii, ştiut fiind că infracţiunea este numai fapta unei persoane, a

unui om.

Tot sub aspect juridic, ca subiect al infracţiunii, persoana infractorului [4)] face ca infracţiunea să aibă un grad de pericol social mai mare sau mai mic (de exemplu: în cazul infracţiunii săvârşită de recidivist, spre deosebire infracţiunea săvârşită de infractorul primar).

Aşa fiind, infractorul ocupă din acest punct de vedere, un loc important în sistemul infracţiunii, unde se reglementează problemele infractorului ca subiect al infracţiunii, adică în raport cu infracţiunea săvârşită.

Sub al doilea aspect juridic acela de infractor ca subiect al răspunderii penale de persoana infractorului depinde tragerea la răspunderea penală pentru infracţiunea săvârşită. Din acest punct de vedere infractorul ocupă de asemenea un rol important în sistemul răspunderii penale el devenind subiect de drept penal, subiect în legătură cu care apar reglementări speciale, care îi conferă obligaţii şi drepturi.

Referindu-ne la activitatea complicelui, aşa cum am arătat şi în cuprinsul lucrării se reţine că, este acel participant care cu intenţie înlesneşte sau ajută în orice mod la săvârşirea unei fapte prevăzută de legea penală sau care promite înainte sau în timpul săvârşiri faptei, că va tăinui bunurile

provenite din aceasta sau că va favoriza pe infractor, chiar dacă după săvârşirea faptei promisiunea nu este îndeplinită (art. 26 C. Pen.)

Rezultă de aşa cum am subliniat în contextul lucrării, că activitatea complicelui este o activitate indirectă (mijlocită) la săvârşirea unei infracţiuni, că complicele desfăşoară acte de înlesnire sau ajutor şi nu acte de executare a.infracţiunii.

In afară de aceasta activitatea de complicitate se înscrie în cauzalitatea faptei respective contribuind la producerea rezultatului periculos pentru societate.

In ce priveşte condiţiile complicităţii cât şi răspunderea penală a acesteia am trata-o detailat în contextul lucrării în cadrul răspunderii penale.

- In ce priveşte necesitatea cunoaşterii mediilor infracţionale din care se recrutează infractorii inclusiv complicii aceasta prezintă o mare importanţă în ştiinţa dreptului penal.

Aşa cum a mai fost subliniat, persoana infractorului este aceea care cu vinovăţie săvârşeşte o faptă antisocială pedepsită de legea penală. Orice faptă antisocială săvârşită are un scop în sine pe care îl urmăreşte.

De obicei, marea majoritate a infracţiunilor sunt săvârşite de persoanele cu antecedente penale de persoane care urmăresc un scop în sine (dorinţa

de răzbunare reflectată în special în infracţiunile de violenţă, dorinţa de îmbogăţire fără muncă sau cu minim efort).

Cazurile tipice în prezent le constituie infracţiunile legate de Legea nr. 18 / 1990 (a Fondului Funciar) care generează în cele mai multe cazuri infracţiuni de violenţă.

Cauzele care generează acest tip de infracţiuni .şi infractorii care le săvârşesc nu sunt persoane cu antecedente penale, provenite din rândul-familiilor cu reputaţii bune, dar sunt infracţiuni spontane şi sporadice săvârşite pe fondul unei nemulţumiri necontrolate datorită nervozităţii care poate fi provocată chiar de victima agresiunii cât şi de dorinţa reluării pământului de care a fost deposedat.

În aceste cazuri, la care îşi dă concursul o altă persoană de moment în calitate de complice, atât pedeapsa autorului cât şi cea a complicelui va fi diferenţiată avându-se în vedere cauzele şi condiţiile care au dus la săvârşirea infracţiunii, modul în care a fost săvârşită infracţiunea, mediul din care provin.

Cu totul, alta este situaţia infracţiunilor săvârşite de persoane cu antecedente penale care provin dintr-un mediu cu profil moral scăzut, din familii descompuse moral, de infractori la origine

care nu cunoc alt mod de a supravieţui în cadrul societăţii deci prin săvârşirea de fapte antisociale prevăzute de legea penală.

- Un rol important îl constituie activitatea complicelui în cadrul săvârşirii unor infracţiuni, fără de care activitatea autorului nu ar putea duce la consumarea infracţiunii fără ajutorul acestuia.

Ex: In cazul unor sustrageri de bunuri din depozitul unor societăţi comerciale, autorul nu ar putea comite infracţiunea fără indicaţiile complicelui cunoscător al societăţii, asupra locurilor pe unde se poate pătrunde sau asupra locului unde se află cheia sau sistemul de alarmă.

In acestei situaţii autorul pentru a putea săvârşi infracţiunea apelează la ajutorul unor persoane cunoscătoare a împrejurărilor în care poate opera pentru consumarea infracţiunii. Exemplificând acest aspect, rezultat că, pentru a putea fi săvârşită infracţiunea de către autor, nu contează mediul din care a fost racolat complicele. Spun acest lucru întrucât este posibil ca până la acea dată complicele să nu mai fi săvârşit fapte antisociale şi să provină dintr-un mediu (familie) de oameni corecţi, fără antecedente penale, activitatea lui fiind de moment, spontană, determinată de autor la comiterea faptei.

Cu totul alta este situaţia infractorilor unde

atât autorul cât şi complicele provin din familii descompuse, certate cu legea, cu antecedente penale, recidivişti, unde activitatea infracţională este pregătită din timp iar scopul comiterii infracţiunii vizează valori importante.

În aceste cazuri periculozitatea socială fiind mai mare şi sistemul sanţionator va fi diferenţial.

- De reţinut, este faptul că pentru comiterea unor infracţiuni autorul pentru a putea mai uşor săvârşi infracţiunea apelează la complici cunoscători fie sub aspect profesional (tehnicieni), fie la cunoscători ai locului unde se află obiectul infracţiunii sau a modalităţilor în care poate fi comisă infracţiunea.

In aceste cazuri determinant este a se stabili mediile infracţionale de unde se recrutează în vederea individualizării pedepselor.

<u>În ce priveşte importanţa măsurilor de prevenire</u>, acestea s-ar putea grupa în trei categorii:

- măsuri de prevenire în rândul persoanelor care ar putea săvârşi infracţiuni:

- măsuri de prevenire a cauzelor care ar putea genera infracţiuni.

Referindu-mă la importanţa măsurilor de prevenire, arăt că acestea joacă un rol deosebit de important pentru societate în vederea

preîntâmpinării de infracţiuni, într-un cuvânt spus, a preîntâmpinării faptelor antisociale, prevăzute si pedepsite de legea penală.

Această muncă de prevenire pentru a fi eficientă, trebuie pentru individ si societate începută chiar din procesul şcolarizării prin introducerea unor ore săptămânal începând cu elevii din clasa a V-a deoarece în prezent infracţionalitatea juvenilă este în continuă creştere.

Consider că această activitate preventivă în prezent este de o reală importanţă şi imperios necesară, dar care se poate realiza numai cu concursul unor organe superioare, centrale ca de exemplu: Ministerul Educaţiei Naţionale, Ministerul de Interne, Ministerul Justiţiei, în care de la data de 1 iulie 1993 funcţionează şi Ministerul Public (Parchetul) în noua organizare a fostei procuraturi.

Numai printr-o cooperare a acestor ministere şi a unei munci susţinute săptămânal prin conferinţe, exemple concrete, prezentate de specialişti în domeniu cât şi prin prezentarea de casete video cu aspecte de fapte antisociale comise şi pedepsele aplicate pot preveni infracţionalitatea juvenilă.

Tot legat de munca preventivă în rândul tineretului consider că pentru cei implicaţi în

procesul dc învăţământ, un rol deosebit îl poate avea asupra tinerilor vizitarea penitenciarelor, modul de viaţă al deţinuţilor cât şi condiţiile dc executare a pedepselor.

Spun acest lucru întrucât din mass-media tinerelul a luat la cunoştinţă că guvernul şi parlamentul au luat în discuţie necesitatea construirii dc noi penitenciare cu un grad de confort sporii asemănător ţărilor occidentale iar din filmele vizionate de tineret văzând aspectul unei închisori din occident îi fac să comită de multe ori fapte antisociale.

Numai printr-o cunoaştere a situaţiei unui deţinut în prezent în România consider că s-ar putea preveni în mare parte comiterea de infracţiuni în rândul tineretului.

-O altă măsură de prevenire o consider a fi eficientă prin aducerea la cunoştinţa cetăţenilor a tuturor actelor normative cu caracter penal şi aceasta prin diferite expuneri de către personalul competent cu exemple semnificative şi dacă este posibil prin casete video, a faptelor incriminate, a pedepselor aplicate întrucât prin aceasta s-ar putea preveni comiterea în viitor de fapte antisociale.

Măsuri de prevenire se pot efectua şi prin mass-media şi presă.

Consider că, orice măsură de prevenire indiferent de forma de realizare poate duce în final

la o diminuare a fenomenului infracţional.

– Legat de măsura prevenirii fenomenului infracţional trebuiesc analizate şi cauzele care le generează; şi numai prin înlăturarea acestora se poate duce apoi o muncă susţinută de prevenire.

Legat de perioada trecerii de la economia planificată la cea de piaţă, starea infracţională este în creştere şi aceasta determinată de creşterea şomajului, a apariţiei produselor necunoscute până în prezent pe piaţa internă a României, tentante pentru fiecare om al societăţii.

Ca o măsură a prevenirii fenomenului infracţional, consider că cea mai eficace metodă de prevenire este reintegrarea în muncă a unui număr cât mai mare de cetăţeni din rândul celor trecuţi în şomaj, iar creşterea productivităţii muncii o consider cea mai eficace măsură de prevenire întrucât munca ca un element de existenţă al societăţii şi a fiecărui individ în parte îl sustrage de la gândirea săvârşirii şi pregătirii de infracţiuni.

Toate aspectele semnalate de prevenire, şi a importanţei prevenirii comiterii de infracţiuni la consider prioritate în concepţia mea şi dacă ar putea fi îmbrăţişate şi de factorii mai sus arătaţi din cadrul ministerelor enunţate ar contribui în mod nemijlocit la scăderea fenomenului

infracţional.

Subliniez acesl fapt bazat pe ideea că pedeapsa aplicată şi executală de un infractor, nu are efect în cele mai multe cazuri şi asupra celor din jur, ca poate avea efect asupra celui care a săvârşit infracţiunea şi a executat pedeapsa aplicată, dar şi aceasta nu pentru toţi infractorii.

Măsurile semnalate şi în special reintegrarea în muncă şi plata nu numai în raport de importanţă ci şi de valoarea produselor rezultate poale constitui o măsură de prevenire eficientă chiar şi pentru infractorii recidivişti consideraţi irecuperabili prin măsurile coercitive luate asupra lor.

Concluzionând, arat că măsurile de prevenire dacă sunt luate chiar din perioada adolescenţei pot contribui în mare măsură la reducerea fenomenului infracţional.

NOTE

1) P. Pandrea, **Criminologie dialectică,** Bucureşti, 1945, pag. 5 şi următoarele

2) Dr. A. Hesnard, **Psihologia crimei,** Paris

3) I. Tanoviceanu, **Curs de Drept Penal,** voi. I, Bucureşti, 1912, pag. 225 şi următoarele

4) George Antoniu, **Despre infractori, acţiune infracţională şi vinovăţie.** Revista română de drept. nr. 8/ 1969, pag. 78 şi următoarele

BIBLIOGRAFIE GENERALĂ

1. **V. DONGOROZşi colectiv, Explicaţii teoretice ale Codului Penal român,** voi. I, Editura Academiei Române, Bucureşti, 1969.
2. **TH. VASILIU, Codul Penal român comentat şi adnotat,** Partea generală.
3. 1. OANCEA, **Drept penal,** Partea generală, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1971.
4. C. BULAI, **Drept penal,** Partea generală, Centrul de Multiplicare al Universităţii Bucureşti, 1987.
5. V. DOBRINOIU, GH. NISTOREANU şi colectiv, **Drept penal,** Partea generală, Editura Didactică şi Pedagogică, S.R., Bucureşti, 1992.
6. I. DOBRESCU, **„Cu privire la raportul cauzal în materie de complicitate"** J.N,. nr. 1 / 1966, pag. 73 **„Elementul subiectiv la complicitate"** „JN„ nr. 3/1961, pag. 505.

7. V. PAPA DO POL, **Delimitarea actelor de coautorat de cele de complicitate, „JN" nr. 7 / 1963, pag. 67.**

S. D. PAVEL, **Aspecte de pluralitate de infractori şi infracţiuni în materie de furt,** ..JN" nr. 27 1961, pag. 353.

9. M. POPOVICI, **Probleme de drept din practica Tribunalului Suprem,** Colegiul Penal - Semestrul 1 al anului 1967 RRD nr. 12 / 1967, pag. 88.

10. N. RODEANU, **Complicitatea - forme secundare de participare penală, „LP" nr. 2 / 1960, pag. 29**